

NEDEN BİLİNÇLİ ve GÜVENLİ İNTERNET?

Yazar(lar): Dr. Şahin BAYZAN - Bilişim Uzmanı / Gülbahar AYTEKİN - Gazeteci

Görünen yüzüyle internette bugün İletişim, bilgiye ulaşma, eğlence, bankacılık, alışveriş ve diğer pek çok şeyi yapabiliyoruz. Peki, internette başka neler var? Suçlar, suçlular, dolandırıcılar, istismarcılar, siber zorbalılar, tacizciler, teşhirler... Teknoloji hızla gelişirken, sanal alemin görünmeyen, bu karanlık yüzünde olanlar da artarak devam ediyor.

Görünen yüzüyle internette bugün İletişim, bilgiye ulaşma, eğlence, bankacılık, alışveriş ve diğer pek çok şeyi yapabiliyoruz. Peki, internette başka neler var? Suçlar, suçlular, dolandırıcılar, istismarcılar, **siber zorbalılar**, tacizciler, teşhirler... Teknoloji hızla gelişirken, sanal alemin görünmeyen, bu karanlık yüzünde olanlar da artarak devam ediyor.

Herhalde hepimiz kabul ederiz bu sözü: "**Bir insanın, bir insana verebileceği en güzel şey güvendir.**" İnternet ortamında güven aramak, çölde su aramaya benzer çoğunlukla. İnternetin insanlığa sunduğu kolaylıkları ve fırsatları inkâr etmiyoruz ve fakat internetin bize getirdikleri ile bizden alıp götürdükleri arasında bir hesap yapıldığında, toplumsal olarak "**İnternet Güvenliği**", "**İnternetin Bilinçli Kullanımı**", "**İnternetin Etik Kullanımı**", "**İnternet Hak-Hukuk ve Sorumlulukları**" konusunun ne kadar önemli olduğunu daha net idrak edebiliriz.

İnternet Güvenli mi?

Gerekli tedbirler alınmadığı takdirde internet güvenli olduğunu söylemek doğru değildir! Hiç kimse internet ortamında %100 güvenlik garantisi veremez. İnternet kullanıcısı kendi üzerine düşen sorumlulukları yerine getirirse, interneti belli bir düzeyde güvenli hale getirebilir. Peki, nedir bu sorumluluklar:

- Antivirüs ve firewall programı kullanmak, İşletim Sistemimizi güncel tutmak,
- Neyi nerede aradığımıza dikkat etmek,
- Kablosuz ağımızın şifresini paylaşmamak ve herkese açık şekilde bırakmamak, şifre güvenliğine dikkat etmek,
- İnternet üzerinden alışveriş yapıyorsak sanal kredi kartı kullanmayı tercih etmek,
- Şüpheli linkleri ve e-mailleri açmamak, tıklamamak, Phishing tuzağına düşmemek
- Çok kişinin kullandığı bilgisayarda, bankacılık işlemlerini zorunlu olmadıkça yapmamak, İnternet Bankacılığı ve çevrimiçi alışverişte dikkatli olmak
- Üyelik istenen sitelerde kişisel bilgilerin tamamını vermemek, Kimlik Hırsızlığı ve Dolandırıcılığa maruz kalmamak
- Sosyal paylaşım sitelerinde kişisel gizlilik, mahremiyet ve paylaşım konularında ölçüler ve sınırlar belirlemek, Sosyal Ağ Güvenliğine dikkate etmek

İnternet Neden Güvenli Bir Yer Olmak Zorunda?

Çünkü sanal dünya aynı zamanda; çocuk istismarcılarının, uyuşturucu bataklığının, sözde sağlık ürünleri simsarlarının, sapkın inanışların, terör propagandalarının, müstehcenliğin ve gençlerimizi kötü yola sürükleyen fuhuş tehlikesinin yuvalandığı bir çukurdur ve tedbir alınmazsa bu tehlikeler bütün bir toplumu tehdit etmeye ve çoğalmaya devam edecektir.

Bu sebeple öncelikle çocukların ve gençlerin sonra da bütün bir toplumun internette gelebilecek zararlı içerikleri filtreleyen, aynı zamanda ücretsiz de olan bir hizmet 2011 tarihinde başlatıldı:

Güvenli İnternet Hizmeti. (<http://www.guvenlinet.org.tr/>) İnternette zararlı içeriklerle karşılaşmak istemeyen herkesin kullanabileceği önleyici bir hizmet. Bu da bir tedbirdir. Denemekte fayda var, ücretsiz olması ve istenildiğinde aktif istenildiğinde pasif yapılabilmesi de ayrıca bir avantaj. Bizden söylemesi...

Bilinç, İnternet Güvenliğinin Neresinde Kalır?

İnternet ve bilgisayar güvenliği konusunda yazılım geliştiren firmalar, internetin bilinçli kullanımı konusuna ya hiç vurgu yapmazlar ya da çok az bilgiyle konuyu es geçerler. Oysa internetin bilinçli kullanımı, internet güvenliğini de beraberinde getiren bir durumdur. Elbette güvenlik için antivirüs ve firewall programları kullanılmalı fakat bu yüzde yüz bir güvenlik sağlamayacaktır. Bu noktada çözüm: Güvenli İnternet Hizmeti, Antivirüs, Firewall ve Bilinçli İnternet Kullanımı olmalıdır.

“Bilinçli İnternet Kullanımı” Nedir?

Çoğu kez dillere pelesenk olan söylemler derinlemesine düşünülmez. İnternette bilmeden, başını-sonunu hesap etmeden yapılan şeylerden genellikle zarar görülür. Denilebilir ki bilince giden yol; öğrenmekten, düşünmekten, sorgulamaktan ve farkında olmaktan geçer.

- İnternet teknolojilerini kullanırken aynı zamanda kendimizi ve içinde bulunduğumuz durumları sorgulayabiliyor muyuz?
- İnternette sergilediğimiz davranışların kendimize, ailemize ve diğer kullanıcılara yansımalarının ne olacağını biliyor muyuz?
- İnterneti doğru ve ahlaki davranışlar çerçevesinde mi yoksa kötüye mi kullanıyoruz?

Bilinçli bir internet kullanımı noktasında bütün bu soruların cevaplarını düşünmek yol gösterici olacaktır.

Neler Yapılabilir?

- Aileler bilinçli internet kullanımı noktasında bilgilenebilir.
- İlköğretim müfredatına “Bilişim Şuuru” dersi konulmalı.
- Türkiye genelinde bütün okullarda veliler ile birlikte bilinçlendirme faaliyetleri yürütülmeli.
- STK’lar bu konuda daha fazla sorumluluk alıp, bilinçli internet kullanımı noktasında projeler üretmeli.
- Aynı şekilde üniversiteler bu konuda projeler geliştirmeli.

“İnternete Özgürlük” diyenlerin “İnternette Saygı” kavramını da öncelemeleri gerekir. Bu kavramlar; internet ortamında insan haklarına saygılı davranışlar sergilenirse anlam kazanır.

Gerçek hayatta işlendiğinde cezai yaptırımları olan suçların sanal dünyada işlenmesine izin vermek hukuka aykırılık olur. Bu noktada kendini sorumlu hisseden her birey, kurum ve kuruluş her şeyden önce şu soruyu sormalıdır: Bilinçli internet kullanımı ve güvenli bir internet ortamı için biz neler yapabiliriz?

Aynı şekilde yazılı ve görsel medyaya da büyük görevler düşüyor. Bilinçli ve insan haklarına önem verilen bir internet kullanımının ön plana çıkarılması konusunda görsel ve yazılı medya da farkındalık oluşturacak yazılar, haberler yayınlamalıdır. Site erişim engelleme kararları eleştirilebilir, eleştiri kadar bunun neden öyle olduğunu da ortaya koymak önemlidir. Yalan haberlerin sonu gelmez, bizler doğrusu ne demedikçe!

Önce Çocuklarımız!

İnternet ve bilgisayar kullanım yaşı 3 yaşına kadar inmiş bulunuyor. Hatta artık ebeveynler bebeklerini susturmak için ellerine cep telefonu verebiliyorlar(!) Günümüzde bazı çocuklar teknoloji kullanımı noktasında anne-babasından çok daha iyi seviyede. Peki, bunu bir avantaj olarak mı görmeliyiz? Çocukların istismara daha açık ve savunmasız oldukları düşünüldüğünde aksine bu bir dezavantaj olmaktadır. Çocuk istismarı hem bir insanlık suçu hem de dünyada çok ağır cezası olan bir suçtur.

Peki, internette durum nedir?

2007 yılından bu yana hizmet veren Bilgi İhbar Merkezi'ne (<https://www.ihbarweb.org.tr/>) gelen suç ihbarlarına bakıldığında ikinci sırada çocukların cinsel istismarının olduğu görülmektedir. Bu durum internetin güvenli kullanımı noktasında sorumluluğumuzun ne kadar büyük olduğunun bir kanıtıdır.

Biz bugün çocuğumuzu koruyabiliriz fakat her türlü tehlikeye açık bir internet ortamında çocuğumuzun istismara uğramayacağını bir garantisi var mı?!

Bu yüzden önce çocuklarımızı düşünmek zorundayız. Çünkü istismar edilen her çocuk toplumun tafisi zor, en ağır yarasıdır.

Bu sebeple:

- Gerçek hayatta çocuklarımızı nasıl koruyorsak, internetten gelebilecek tehlikelerden de aynı şekilde korumalıyız.
- Çocuğumuzun internette kimlerle konuştuğundan, arkadaşlık kurduğundan haberdar olmalıyız.
- Çocuklarımızı internetteki riskler ve tehlikeler noktasında bilgilendirmeliyiz.
- Yeni medya, müstehcenlik ve cinsellik üzerinden reytingi, reklamı ve fazla tık alma sevdasını artık bırakmalı, bu noktada cinsellik algısı henüz oturmamış gençleri ve çocukları düşünmelidir.

<https://www.guvenliweb.org.tr/blog-detay/neden-bilincli-ve-guvenli-internet>